

Institutiones Theologicae Ad Usum Seminariorum

Simonnet, Edmond

Venetiis, 1731

Resp. 5. Conscientia, sive vincibiliter sive etiam invincibiliter erronea, non
est morum regula.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83594](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83594)

an aliquid hic & nunc licitum esse, quod non est licitum, sed illicitum & prohibitum.

Prob. 1. pars. Nam 1. actio est mala materialiter. 2. Hæc malitia materialis imputabilis est operanti: error enim vincibilis, sicut & vincibilis ignorantia, quam importat, excusare non potest operantem ex eo. Præterea, actio operantis in casu proposito habet omnia requisita ad peccatum formale. Nam 1. est voluntaria in se voluntate facti; cum sit saltem secundum substantiam ab operante cognita. 2. Non est quidem voluntaria in se voluntate peccati, quia non est ab operante cognita secundum circumstantiam malitiæ; at, quod sufficit, voluntaria est voluntate peccati in causa, nempe in conscientia vincibiliter erronea, vel, si vis, in ignorantia vincibilis & culpabili, ex qua operans hic & nunc operatur. *Obiter observa,* nos hic per conscientiam vincibiliter erroneam, sicut & per ignorantiam vincibilem, intelligere eam quæ non solum potest, sed etiam debet deponi; vel, quod idem est, intelligere eam, quæ versatur circa ea, quæ operans non solum potest, sed etiam tenetur scire. 2. *Pars probatur.* Quia conscientia invincibiliter erronea, sicut & ignorantia invincibilis, quam importat, excusat operantem ex ea.

Dices. Si operans secundum conscientiam vincibiliter erroneam, dictanti aliquid hic & nunc licitum esse, quod illicitum est & prohibitum, peccat, cum etiam, ut probatum est, peccet operando contra illam, constituitur in necessitate peccandi: non enim potest non alterutrum facere, hoc est, vel secundum, vel contra illam operari. Absurdum conf. Ergo, &c. *Resp. neg. seq. maj.* Nam potest, morali diligentia adhibita, conscientiam illam deponere, & deponendo non peccare. Quod si, perseverante conscientia illa, non potest non peccare, ipse sibi imputare debet; & hæc peccandi necessitas non est nisi consequens & voluntaria necessitas, quæ proinde non debet, nec potest illum excusare.

At inquit. Quid si operandi necessitas ita urgeat, ut operans non possit adhibere sufficientem diligentiam ad deponendam conscientiam erroneam? *Res.* si tunc, quam potest, diligentiam adhibeat, & de præterita negligentia doleat, non peccaturum, sese conformando conscientia erronea; quia tunc actionis malitia desinet esse illi voluntaria. Secus, peccabit, etiam operando secundum conscientiam erroneam; quia tunc malitia actionis erit illi voluntaria in causa, sicut & peccandi necessitas, in qua tunc versabitur.

RESPONSIO III.

Conscientia vincibiliter erronea, dictans aliquid hic & nunc præceptum esse, vel prohibitum, non obligat.

Prob. Nam 1. conscientia illa non obligat, quam tenetur homo deponere, & deponendo, ut ita loquar, abjicere. Atqui homo tenetur deponere conscientiam vincibiliter erroneam. Ergo, &c. 2. Conscientia illa non obligat, cui non tenetur homo se conformare. Atqui homo non tenetur se conformare conscientia vincibiliter erronea. Ergo, &c. *Prob. bat. min.* Nam si homo teneretur se conformare conscientia vincibiliter erronea, se conformando non peccaret: nemo enim peccare potest, faciendo id, ad quod tenetur. Conf. est contra 2. *Resp.* Ergo, &c.

Dices. Si conscientia vincibiliter erronea, dictans aliquid hic & nunc præceptum vel prohibitum esse, non obligat, quare operans contra illam, peccat? *Resp.* Illud peccare; quia, ut jam dictum est, agit sine persuasionem, quod operatio sua sit licita; & quia saltem interpretativè vult malitiam, quam apprehendit in operatione sua.

At inquit. Ad quid ergo tenetur, qui habet conscientiam illam, si non tenetur illi se conformare? *R.* Tenetur illam deponere, & non peccare.

RESPONSIO IV.

Imò nequidem obligat, propriè loquendo, con-

Simonet Theol. Tom. I.

scientia invincibiliter erronea, dictans aliquid præceptum esse vel prohibitum.

Prob. Nam conscientia eatenus obligat, quatenus est debita primorum principiorum applicatio, vel intimatio legis re ipsa existentis: non enim aliunde habere potest vim obligandi propriè. Atqui talis non est conscientia etiam invincibiliter erronea, ut per se pater. Ergo, &c.

Dices. Operans tenetur se conformare conscientia invincibiliter erronea, dictanti aliquid præceptum vel prohibitum esse. *Resp.* Teneri, non quia conscientia illa propriè obligat, sed quia tenetur in omni operatione vitare peccatum. Operando autem secundum conscientiam invincibiliter erroneam, non peccat, & peccaret operando contra illam. Breviter. Operans tenetur se conformare conscientia invincibiliter erronea, quia non potest aliter peccatum vitare: nam neque illam deponere, neque ex fide contra illam operari potest.

RESPONSIO V.

Conscientia, siue vincibiliter siue etiam invincibiliter erronea, non est morum regula.

Prob. 1. De conscientia vincibiliter erronea. Nam repugnat hominem teneri ad deponendam & abjiciendam morum regulam. Atqui homo tenetur ad deponendam & abjiciendam conscientiam vincibiliter erroneam. Ergo, &c. *Prob. 2.* De conscientia invincibiliter erronea. Nam regula morum, dictans aliquid esse præceptum vel prohibitum, obligat. Atqui conscientia invincibiliter erronea, dictans aliquid esse præceptum vel prohibitum, non obligat, ut probatum est. Ergo, &c. Ratio est, quia illa tantum conscientia propriè dici potest regula morum, quæ est recta & debita primorum principiorum moralium, & legis siue naturalis siue positivæ applicatio. Atqui talis est sola & omnis conscientia vera. Ergo, &c.

Dices. Qui operatur secundum conscientiam invincibiliter erroneam, laudabiliter agit, nonnisi quia se conformando conscientia invincibiliter erronea, conformat se regulæ morum. Ergo conscientia invincibiliter erronea est morum regula. *Resp. neg. min.* Itaque laudabiliter agit, quia in operatione sua, quantum est in se, sectatur id quod rectum & honestum est, conformando se conscientia invincibiliter erronea, dictanti aliquid præceptum vel prohibitum esse.

Nota. Ex eo præcisè, quod se conformat conscientia invincibiliter erronea, solum vituperabilis non est, quia error invincibilis excusat, neque laudabilis est propter operationem conscientia invincibiliter erronea conformem, quia talis operatio non est laude digna; non enim est bona moraliter & honesta, cum sit materialiter mala, & bonum sit ex integra causa, malum verò ex defectu quolibet. Superest igitur, ut, qui se conformat conscientia invincibiliter erronea, laudabilis sit, propriè loquendo, propter solum affectum non peccandi, & quod rectum atque honestum est, in operatione sectandi, quantum est in se; qui affectus bonus est moraliter & honestus, ac proinde & laude dignus.

ARTICULUS III.

Utrum in dubio tutior pars sit sequenda.

RESPONSIO I.

IN dubio practico semper tutior pars sequenda est, ita ut semper peccet, qui in tali dubio amplectitur partem minus tutam.

Prob. Qui in dubio practico sequitur partem non tutiorem, sed minus tutam, facit aut omittit aliquid, de quo dubitat, utrum possit licitè illud hic & nunc facere aut omittere. Sed qui facit aut omittit aliquid, de quo dubitat, utrum licitè possit illud hic & nunc facere aut omittere, peccat. Ergo, &c. *Prob. min.* Nam qui facit, aut omittit aliquid, de quo dubitat, utrum licitè possit illud hic & nunc facere aut omittere,

Bb facit